

Savivaldybių tarybų ir merų rinkimų politinės kampanijos dalyviams pagal sąrašą

**PASIŪLYMAI SAVIVALDYBĖS TARYBŲ IR MERŲ RINKIMŲ PROGRAMOMS
VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖJE**

VJOSAS Asamblėja

2022 m. lapkričio 19 d.

Vilnius

Vilniaus jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritas stalas“ (toliau – **VJOSAS**), vienijanti ir atstovaujanti 19 Vilniaus mieste veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų, išreiškia pasiūlymus kandidatų į Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – **Savivaldybė**) Tarybos narius sąrašams bei kandidatams į Vilniaus miesto savivaldybės mero pareigas, atkreipdama dėmesį į jaunimui bei jaunimo politikai aktualius klausimus Vilniaus mieste.

VJOSAS, būdama savivaldybės jaunimo organizacijų taryba, atkreipia dėmesį, kad šiuo metu Vilniaus miesto savivaldybėje yra virš 83 tūkst. gyvenamąją vietą deklaravusių jaunų žmonių (14-29 m.), o tikrasis skaičius Savivaldybėje gyvenančių jaunų žmonių, dėl atvykstančių mokyti ir dirbti, yra dar didesnis. Sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi, todėl itin svarbi yra jaunimo politika, kurią formuoja ir įgyvendina savivaldybės institucijos. Vietos mastu jaunimo situacija gali būti gerai matoma, nes jauni žmonės gyvena, dirba, mokosi ir leidžia didžiąją dalį savo laiko būtent čia. Teikdami siūlymus remiamės ir šiuo metu rengiamu Vilniaus miesto jaunimo politikos strategijos 2023-2025 m. projektu, kuriame taip pat aptariami svarbiausi klausimai, aktualūs Vilniuje gyvenančiam jaunam žmogui.

Toliau įvardijami siūlymai, išdėstyti skirtingomis prioritetinėmis kryptimis, kuriais raginame kandidatų politinėse programose numatyti šias pagrindines nuostatas:

1. JAUNIMO BEI PASLAUGŲ JAUNIMUI VILNIUJE FINANSAVIMAS

Atkreipiame dėmesį, kad jaunimo dalyvavimas jaunimo nevyriausybinių organizacijų veikloje skatina jų narių pilietinį sąmoningumą, ugdo atsakomybę už visuomenės ir valstybės gerovę, todėl būtina konkursiniu būdu tinkamai remti nevyriausybines jaunimo organizacijas. Tai itin svarbu

šiandienos aktualijų kontekste, kai Lietuva ir pasaulis susiduria su tokiais neapibrėžtomis situacijomis kaip pandemija ar karas. Didelį dėmesį svarbu skirti ir atvirų jaunimo centrų, atvirų jaunimo erdvių, jaunimo informavimo taškų ir centrų plėtrai ir kokybės gerinimui Vilniaus miesto savivaldybėje, taip kuriant saugią aplinką jauniems žmonėms įsitraukti į aktyvias veiklas savo regione ir taip spręsti jaunimo nedarbo bei užimtumo problemą. Pabrėžiame, kad tik sudarius tinkamas sąlygas jaunimo politikos įgyvendinimui, galima užtikrinti deramą jaunų žmonių ugdymą ir pilietinės visuomenės vystymąsi Lietuvoje.

Mokyklinio amžiaus jaunuoliams, augantiems socialinės rizikos šeimose, būtina turėti prieinamumą prie socialinį ir emocinį palaikymą suteikiančių paslaugų. Šiai jaunuolių grupei nepakanka neformaliojo švietimo paslaugų pasiūlymo, nes jiems ji neprieinama ir nepasiekiamą. Negaunant socialinio palaikymo iš suaugusiųjų šeimos narių, švietimo arba jaunimo politikos sistemose turi atsirasti reikšmingi suaugusieji, pvz., atvirose jaunimo centruose ir erdvėse dirbantys jaunimo darbuotojai ir pan., turėtų šį palaikymą užtikrinti, o tiksliau kompensuoti jo trūkumą.¹

VJOSAS, suvokdamas nevyriausybinių organizacijų, teikiančių moksliniais įrodymais ir tolerancija grįstas švietimo paslaugas, kompetenciją dalyvauti dialoge lytiškumo ugdymo klausimais, palaiko neprivalomo lytiškumo ugdymo modulio pagal Sveikatos, lytiškumo ugdymo ir rengimo šeimai programą vykdymą Vilniaus mokyklose ir teikia tokius siūlymus:

- 1.1. Užtikrinti, kad Vilniaus miesto savivaldybės biudžete būtų numatyta kasmet didėjanti procentinė dalis, skiriama Jaunimo programų konkursui bei kitiems finansavimo konkursams, kuriuose dalyvauti gali jaunimo nevyriausybinės organizacijos;
- 1.2. Plėsti bei tinkamai finansuoti atvirų jaunimo centrų ir erdvių tinklą darbo su jaunimu paslauga padarant prieinamesnę jaunam žmogui.
- 1.3. Plėsti psichikos sveikatos paslaugų pasiūlą Vilniaus mieste ir finansuoti su psichikos sveikatos puoselėjimu susijusias iniciatyvas bei projektus.
- 1.4. Palaikyti ir finansuoti neprivalomo lytiškumo ugdymo modulio pagal Sveikatos, lytiškumo ugdymo ir rengimo šeimai programos vykdymą Vilniaus mokyklose.

¹ 2020 m. Lietuvos jaunimo problematikos tyrimas. <https://jra.lt/dirbantiems/suzinok-daugiau/informacija-apie-jaunima/tyrimai-apie-jaunima>

2. JAUNIMO UŽIMTUMAS VILNIUJE

Jaunimo reikalų agentūros užsakymu atliktas 2020 m. jaunimo problematikos tyrime(-as) nurodyta(-o), kad jaunimo politikos priemonėmis reikia siekti „įgalinti“ jaunimą – suteikti jaunimui galios, tikėjimo savo sprendimo priėmimo potencialu, sugebėjimais. Įsitraukimas į sprendimų priėmimų procesus, derybas arba diskusijas su skirtingas nuomones ar interesus turinčiais ir pan., įvairiose gyvenimo srityse (šeimoje, mokykloje, universitete, darbovietėje ir kitur) stiprina asmeninės galios jausmą - „aš galiu, mane girdi ir išklauso“. Šios patirties galima įgyti per dalyvavimą jaunimo organizacijose, mokyklų savivaldoje, jaunimo neformaliojo ugdymo veiklose ir kt.²

Iš VJOSAS narės Lietuvos moksleivių sąjungos - Vilniaus mokinių savivaldos informavimo centro apklausos rezultatų pastebima kad jauni žmonės dirba tam tikrose įmonėse tik dėl plataus pasirinkimo nebuvimo ir negalėjimo pasirinkti darbo, atliepančio jų poreikius bei norimas sąlygas. Tai rodo, kad dažnas moksleivis negali įgyti darbo praktikos norimoje pozicijoje ar darbovietėje, tad renkasi prieinamą, o ne norimą darbo vietą. Dėl šios priežasties nemažai darbdavių nesilaiko darbo sutartyje nurodytų sąlygų, o moksleiviai, neturėdami kito pasirinkimo, taikosi prie jiems nepalankių darbo sąlygų.³ Jaunimo reikalų agentūra taip pat išskiria tai, jog moksleiviams turėtų būti suteikta galimybė realizuotis darbo vietose, ir skatina savivaldybėms prioritetą skirti tiems darbdaviams bei darbo vietoms, kurios moksleiviams skirtų užduotis, grįstas ne tik fizinio darbo poreikiais, bet ir panaudotų jų žinias, intelektą, kūrybinį potencialą.⁴ Dėl to skatiname atsižvelgti į jaunimo užimtumo vasarą programą.

2.1. Įgyvendinti jaunimo užimtumo vasarą programą, Savivaldybei finansuojant dalį moksleivių, įdarbintų ne mokslo metų laikotarpiu, atlyginimų darbdaviams;⁵

² 2020 m. Lietuvos jaunimo problematikos tyrimas. <https://jra.lt/dirbantiems/suzinok-daugiau/informacija-apie-jaunima/tyrimai-apie-jaunima>

³ <https://drive.google.com/file/d/1GtmrnpbxIst5bS7nwpHZmk42UXxvHOvK/view>

⁴ *Ten pat*

⁵ https://drive.google.com/file/d/1zJdPggQRKVbtr3-NyIBEw43fE_0R_8IA/view?usp=sharing

- 2.2. Įtraukti jaunus žmones į sprendimų priėmimą, jaunimo klausimus spręsti tik dalyvaujant jaunimo struktūrų atstovams;
- 2.3. Užtikrinti paslaugų teikimą nedirbantiems, ir nesimokantiems, socialiai pažeidžiamiems jaunuoliams;
- 2.4. Užtikrinti, kad moksleivių renkamos socialinės-pilietinės valandos būtų įskaitomos, jeigu buvo atliktos nevyriausybinėse organizacijose;⁶

3. JAUNIMUI PRIEINAMOS INFRASTRUKTŪROS, PASLAUGŲ BEI ĮSIKŪRIMO VILNIUJE SĄLYGŲ GERINIMAS

Atkreipiame dėmesį ir į tinkamos infrastruktūros jaunimui, ypač jaunimo organizacijoms trūkumą, užsidarius Naktiniam Vilniaus Aviliui, atkreipiame dėmesį į 2021 m. pateiktą rezoliuciją dėl jaunimo nevyriausybinių organizacijų bendradarystės erdvės Vilniaus mieste ir kviečiame atsižvelgti į pateiktus siūlymus.

Taip pat pabrėžiame, jog kasmet į Vilnių atvykstančių jaunų žmonių kiekis auga, susiduriama su būsto problema, dėl augančių kainų jaunoms šeimoms vis sunkiau įpirkti arba išsinuomoti būstą, dėl to skatiname plėtoti savivaldybės paramą pirmajam būstui įsigyti arba išsinuomoti.

- 3.1. Užtikrinti jaunimo erdvių, skirtų jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms buvimą (jaunimo *hub* 'ų įkūrimą).⁷
- 3.2. Didinti kokybiškų paslaugų, skirtų Skatinti jaunų žmonių karjeros planavimo ir konsultavimo skaičių;
- 3.3. Skatinti, kad atvirose jaunimo centruose dirbtų mišrios jaunimo darbuotojų komandos, kuriose turėtų galimybę kelti kompetencijas;
- 3.4. Didinti jaunimo savanoriškos tarnybos savivaldybėje finansavimą;
- 3.5. Plėtoti Savivaldybės paramą būstui įsigyti arba išsinuomoti.
- 3.6. Steigti jaunimo municipalinį būstą.

⁶ Remiantis 2021–2022 ir 2022–2023 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendraisiais ugdymo planais

⁷ <https://drive.google.com/file/d/1Yoohy5UD-EeN-MpxDSJEXn0rbZkTTeX4/view?usp=sharing>

VJOSAS išskiria pagrindines prioritetines temas, kaip šiuo metu itin aktualias šalies jauniems žmonėms ir jaunimo nevyriausybinėms bei su jaunimu dirbančioms organizacijoms Vilniaus miesto savivaldybėje. Raginame tinkamai išsiginčyti ir peržiūrėti šiuos pasiūlymus bei įtraukti juos į savo rinkimines programas siekiant, kad jaunimo politika būtų aktyviai įgyvendinama savivaldybėse. Pažymime, jog jaunimo politika turi būti įgyvendinama remiantis mokslu, statistiniais duomenimis ir grįsta faktais.

VJOSAS, atlikdama savivaldybės jaunimo organizacijų tarybos funkcijas, kartu su Vilniaus miesto savivaldybės jaunimo reikalų taryba užtikrina, kad bus visavertis partneris ateinančiai naujos kadencijos Vilniaus miesto savivaldybės tarybai bei merui.

VJOSAS Pirmininkas

Šarūnas Grigonis